

KIADÓHVATÁL TELEFON 4-77
Str. Baron L. Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 4-77
 Ejjeli telefon (nyomda) 2-02
ELOFIZETESI ÁRAK:
 Egész évre 1150 Lei
 Félévre 600 "
 Negyedévre 320 "
 Egy órára 110 "
XI évfolyam ♦ 184. szám
 1928 augusztus 19 Vasárnap
 * 5658 Elul 3 *

Dr. Ramasster Robert
 Budapest
 I. Disztár 2. II. o. 8.

ESZKÖZTUDÁS

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

„Miért nem keresztelkedsz ki?”

Irta: Nae Jonescu egyet. tanár,
 a Cuvantul főszerkesztője

Még nem is múlt el bennünk a visszhangja annak a megindító apológiának, amelyet Jorga professzor — mesterünk a konstruktív nacionalizmusban — mondott el néhány nappal ezelőtt a nemzet kulturateremtő erejéről és ime a Lupta egy olyan eseményről ad hírt, amely igaz — és több, mint valószínű, hogy igaz — a legfurább csodálkozást váltja ki belőlünk. Mint hírlík, egy fiatal felvilágosodott és tudományos felkészültséget eláruló zsidónak Jorga professzor a következő kérdést tette fel:

— Zsidó vagy? Miért nem keresztelkedsz ki? Karriert csinálhatnál!

Szórol-szóra így! Vagyis Jorga professzor azt állítja, hogy egy zsidónak ha tudományos karriert akar csinálni Romániában, ki kell keresztelkedi. Ez az állítás mindenekelőtt is nem állja meg a helyét. Tudományos életünkben — még a hivatalosan: az egyetemen is — jelentős számú zsidó foglal helyet. akik nem keresztelkédtek ki azért, hogy egyetemi tanárok lehessenek és senki sem gondolt arra, hogy ezt valaha is kérje tőlük. De a kérdésnek ez a mondani politikai oldala csak másodrendű jelentőséggel bír. Pontos ellenben az a szellemi probléma, amelyet a Jorga professzor által feltett kérdés felidéz; s csudálkozásunk e pontnál nyugtalanító szomorúsággá válik.

Tegyük fel, bár abszurdum, hogy az a tény, hogy valaki Romániában zsidónak született, olyan capitis deminutio képez, amely lehetetlenné tesz bármily hivatalos tudományos karriert. No és? Hát érdekelhet bennünket, kulturembereket, hogy a szellemvilág alkotói milyen hivatalos állást töltenek be. Vajon mikor akadályozzák meg kedvezőtlen politikai körülmények a kultúra nagy alkotásainak létrejöttét? A zsidók annyi ragyogó momentummal gazdagították az emberiség szellemi vagyont! Miképp, hogy olyan művekkel, amelyek egy más fajtól és egy más szellemi struktúrából fakadnak s amelyeket mint ilyeneket nem asszimilálhat az európai szellem. De e művek abszolút kivételes kvalitásai minden vitán felül állanak. Vajon ez a ragyogó termés a kedvező politikai feltételeknek tulajdonítható, melyek között a zsidók élete a diaszporában folyik? Nem, nem, ezt semmiképpen sem lehet állítani.

Keresztelkedsz ki a Jorga zsidója? Keresztelkedsz ki De mire volna ez jó? Mi tudjuk — Jorga tanított meg rá s hálások vagyunk neki ezért, hogy az egyetlen szellemi realitás a nemzet. S hogy nem létezik a kultúra terén olyan megkapó méretű alkotás, amely nem a nemzeti lélekből fakadna. Midőn Cuza azt írta, hogy „a nemzet az emberi kultúra teremtő valósága” nem tett egyebet, minthogy nagyon kifejezően és pontosan megformulázott egy hitet, amelyet Jorga élt és vallott már éveikkel ezelőtt. Tulhaladva Cuza-t, de mindig a nacionalizmus nagy mesterének nyomában haladva, mi a Jorga tanítását vallottuk, hogy a nemzet nem politikai, hanem kulturális eszköz. Hogy egy nemzetnek nincs joga elnyomni, vagy megsemmisíteni egy másik nemzetet, mert elnyomni, vagy megsemmisíteni a szellemi

alkotásoknak egy forrását, amelynek támogatása az ember legmagasabbrendű kötelessége. És hogy az állam — technikai instrumentum, amely egészen más célokra van beállítva — ugyancsak számot kell hogy vessen a kultúra imperatívuszaiival.

Ime, ezért hagytuk el Cuza-t exkluzív nemzeti teóriájával, egyáltalán nem lekedtünk a domináns nemzet elméletéért és Jorgát követjük, aki nálunk a ki-sebbségek szellemi jogainak bajnokává nőtte ki magát.

És ma Jorga arra buzdít egy zsidót, hogy keresztelkedsz ki... azért, hogy alkothasson a kultúra terén. Nos ez legkategorikusabb tagadása annak a nacionalista hitnek, amelyet eddig képviselt. Mert vagy lehetetlen egy zsidó számára a kereszténységre való áttérés, — amit mi vallunk — és akkor tudatosan hamisítást követünk el a szellem birodalmában, egy lelketlen számára sokkal súlyosabbat, mint az összes lehető hamisítások; vagy pedig a mi zsidónk csakugyan elszakadhat a judaizmusától és akkor — ha a nemzetnek Jorga által megalkotott és a mi generációnk által elfogadott teóriája igaz, — akkor ez a zsidó nem lehet egyéb, mint egy korcs és meddőségre itált szellemi torzszülött. Kint ebből az alternatívából nincsen. Ha csak Jorga közben frontot nem változtatott és rá nem jött arra, hogy az emberi kultúrát teremtő nemzetből alkotott

teóriája — hamis. Ez lehetséges. De ez már olyan út, amelyen mi nem követ-hetjük.

...Jorga professzor arra buzdít egy if-jut, hogy szellemi árulást kövessen el fájával szemben. Ime zavaros korunk ellentmondásainak legújabb s minden bizonynyal legfájdalmasabb megnyilatkozása.

Ezt a cikket a kitűnő szerző utólagos engedélye reményében vettük át a „Cuvantul”-ból. Azt hisszük, fölösleges hozzá minden kommentár. Sem elvenni, sem hozzátenni valónk nincs a cikkhez. Minden szavát aláírjuk. Benső szükségét érezzük azonban annak, hogy már most néhány szóval méltassuk ennek a megnyilatkozásnak szinte epochális jelentőségét a romániai zsidó probléma megítélés tekintetében.

Ebből a cikkből annak az új román generációnak hangját véljük kicsendülni, amely minden érzés és idegszállával a nemzeti gondolatban gyökerezik ugyan, de leküzdötte már magában a uyzimus gyűlölködő és zsidófaló nacionalizmusát. Ennek az ifjú román intellektuális generációnak legmarkánsabb és legmélyebb tudású képviselője Nae Jonescu professzor.

Ez az új román generáció (és hasonló áramlat észlelhető a fiatal magyarországi szellemiségben is) egészen másként látja a zsidóproblémát, mint az előttevaló. Már nem antiszemita, de nem is hibe a régi liberális zsidópolitikájának, amely bámulatos önszuggesztóval szemet hunyt a zsidókérdés eleven jelenvalósága előtt és a problémát elintéztnek tekintette a felemás és mestersé-

ges asszimilációval. Ez az új generáció magátólértelendő realitásnak tekinti a zsidóság különálló nemzet-voltát és meg sem érti az annyira kompromittált felekezeti teóriát. Ezért nem hisz a kikeresztelkedszben sem. Mit változtat a zsidó, ha kikeresztelkedi? Tovább is zsidó marad.

Ez az új generáció kendőzés nélkül akar szembenézni a problémákkal, így a zsidókérdéssel is. Annál könnyebben teheti ezt, minthogy a nemzeti hovatartozás kérdését nem annyira politikumnak, mint szellemi és kulturális adottságnak tekinti, melynek ápolása és fejlesztése természetes emberi jog, sőt kötelesség. Így nézve a zsidóproblémát, a gyakorlati konzekvenciák is másként alakulnak. A zsidókérdésről lehub a lepel és elveszti minden misztikus karakterét. A zsidó és nemzsidó közötti viszony egyszerű, természetes és őszinte lesz. Megszűnik a titkolózás és a titokzatosság, amely eddig ezt a problémát körülvette. Ismét közvetlen, igaz emberi relációba kerülhet a zsidóság nemzsidó környezetével, ami viszont tartóssá és zavartalaná fogja tenni ezt a viszonyt.

Ezért tulajdonitunk fokozott jelentőséget Nae Jonescu cikkének. Jól tudjuk, hogy még időnek kell eltelnie, amíg ez a felfogás az egész román néphez gyökeres ver. De azt is tudjuk, hogy ez az egyetlen alap, amelyre a jövő felépíthető. Nem csak a román, de az egész európai és emberi jövő.

Ez a kulcsa a ma oly véresen vajdunk nemzeti problémáinak. Van bátorságunk kimondani: hogy ez elérhető legyen, a zsidóságnak is meg kell tennie a magáét.

Marton Ernő

Coolidge szerint a Kellog-javaslat valóságos forradalmasítása a nemzetközi politikának

A világháborút el lehetett volna kerülni, ha már 1914-ben lett volna egy ilyen megállapodás a hatalmak között

Washington, aug. 18. Calvin Coolidge, az amerikai Egyesült Államok elnöke nyári szabadságának megszakításával tegnap részt vett az amerikai frontharcok légijóvájának Wausauban (Wisconsin-állam) tartott kongresszusán. Ebből az alkalomból Coolidge nagy beszédet mondott a nemzetközi politika legaktuálisabb kérdéseiről: a leszerelésről és ezzel kapcsolatban a Kellog-paktumról. Beszédének tulajdonképeni tárgya a nemzetközi kapcsolatoknak a háború után beállott javulása és az államok egymással szembeni engedékenységének meg erősödése volt.

Coolidge kijelentette, hogy Kellog békejavaslata valóságos forradalmasítása a nemzetközi politikának

és meggyőződése szerint a világháború összes szenvedéseitől megmenekülhetett volna az emberiség, ha a Kellog-paktum már akkor életben lett volna. Az elnök azonban sietett hozzáfűzni, hogy a Kellog-paktum egyébként természetesen mitsem változtat azon a tényen, hogy bizonyos mértékig szükség van az államok önvédelmére is.

— A háború — mondotta Coolidge — megmutatta Amerikának, hogy a népek nem függetlenek egymástól és ma már egyetlen felelős amerikai tényező sem fogja állítani, hogy az, amit más nemzetek csinálnak, nem érinti Amerika érdekeit. Amerika elveszteni önbecsülését és nevétségét tenné magát a világ többi államai előtt, ha egyedül ő hanyagolná el nemzeti biztonságát. Amerika tetteivel bizonyította be annyiszor hangoztatott békeszeretét, amikor 1921-ben megkezdte a tengeri fegyverkezés korlátozását és a washingtoni szerződés után egyhangu határozatban mondatta ki, hogy

kerülni kell a támadó háborúkat

és újra ki kell építeni a normális kapcsolatokat minden egyes nemzettel, a melyre szükség van a béke fentartása érdekében. Ezt az elvet Amerika 1927-ben még szélesebb alapon igyekezett kiterjeszteni és most a háborúellenes paktum megkötésével átvette ezen a téren a vezető szerepet. Komoly munkával az Egyesült Államoknak sikerült tizennyolc nemzet hozzájárulását megszereznie egy olyan megállapodás aláírásához, amely

a háborút száműzi a nemzeti politika eszközei sorából. Az érdekelte államok, amelyekkel Amerika a szerződéshez való csatlakozásról tárgyalt,

kötelezettséget vállaltak arra, hogy minden ellentétet csakis békes úton fognak elintézni.

Egyelőre csak tizenöt államról van szó, Amerikát is beleértve, de ezek a legnagyobbak és remélni lehet, hogy később más nemzetek is csatlakozni fognak a mozgalomhoz.

— Azzal, — folytatta Coolidge, — hogy vezetőserepet vállaltunk ennek a megállapodásnak a létrejötténél, amely az emberiség haladása tekintetében annyi reményiséget rejt magában, az egész világ számára bebizonyítottuk, hogy komolyan értelmeltük, amikor kijelentettük, hogy

mi nem támadó háborúkat céljatra tartogatjuk fegyvereinket, hanem csupán a saját védelmünkre.

Megmutattuk készségbevonhatatlan alkarulatunkat arra, hogy szavainkat tettekkal bebizonyítsuk. Mindamellett a paktum a legkisebb mértékben sem háboríthat

minket jogainkban és kötelességeinkben vagy abban, hogy nemzeti védelmünknek megfelelő haderőt tartunk. Ez a joga megvan a többi aláíró hatalmaknak is. De kötelezzük magunkat ebben a szerződésben, hogy egyetlen társ-szerződő fél sem támadhatja meg a másikat mint ahogy több szerződő fél sem indíthat támadó háborút a szerződéshez csatlakozó más államok ellen. Valamennyi nemzet, amely hozzájárult a Kellog-paktumhoz, köteles az egymásközött felmerülő összes ellentéteket hétközi uton kiküszöbölti. Természetes, hogy nagyon melege kalandozták, ha

most azt hinnénk, hogy ezzel a háború egyszersmindenkorra kiküszöböltük. mindenesetre azonban a mi becsületes és észszerű igyekezetünk új akadályt gördített a jövő háború útjába.

Ez a paktum gyökeres változást fog hozni az egyes nemzetek közötti viszonyban a szerződés sokkal nagyobb eredményeket hoz a világ számára a tartós világéke tekintetében, mint bármely más békepaktum, amely eddig létrejött. Kellog műve az emberiség egyik legnagyobb áldásának fog bizonyulni, ha azok, akik a munkát megkezdtek, most már be is fejezik.

kör is, ha nem székelvnek irod meg. (Gyengébbek kedvéért: nem a táj-szólást értem, amelyik valósággal fel-tidit.) Bolyai a Tentamenjét latinul írta meg, mégis székelv munka az.

— Erre azt feleled, hallom: csak a tanfőlelkü zsidó nem érti meg, hogy én a székelv megváltóról írtam, aki más nem lehet aki más levegőben meg sem él, s akit a földdel együtt kel lett magasra emelnem, amelyből vé-tetett s amelyben a csontjai nyugosz-nak, ha tudnak.

— Csak annyit válaszolok vissza, hogy székelv megváltó nemcsen. Lás-sad: valami nyugtatlanító fény árad most ismét Keletről és a mezeten igaz-ság kemény jósa a kicsenni készül. Akiknek füleik vannak, hallják a lovak patáinak messzi dübörgését. Lehetsé-ges, hogy én nem élem meg, — de ad-dig feltör belőlem, megkínzott ember-ből, a sóvárgás: ó adiatok nekem egy darabka országot, ahol mint ember é-hetek s ahol a fiai érzésem magánúv.

— Félek, hogy ezzel elhiáztottam a barátságodat, de sohase bántam meg, ha igazságnak vettem, amit igazán érez-tem. S mert ennél többet az ember nem is tehet, bezárom hozzád szóló leveleimet, nem olyan meghat ó, tudom, mint a Ferkőé, amelynek olvastán a könyvem kicsordult. Dehát Tamási Aron csak egy van — majd azt írtam, hogy «Erdélyben».

— Kettőnk egymással való beszédét én a magam részéről befejeztem, de mert a könyvedre az olvasó kíváncsi, meg kell magam tisztelnem azzal, hogy

az ő számára is, aki se téged, sem en-gem nem ismer, leírom ide, amit tudok:

Tamási Aron, a Lélekindulás címmel megjelent pompás erejű, bár kissé neu-rótikus novellák révén ismert kiváló székelv író, «Szűzmáriás királyi» cí-men két-kötetes új könyvét nemrég je-lentette meg. A könyv egy nagyrahíva tott, tiszta lelki és izzó hitű székelv ifjú történetét meséli el, aki a népének szimbolumaképpen magasodik fel elő-tünk és az élet s az átszellemült szere-lem küszöbe előtt hull el egy gyilkos golyójától. A jónak és a rossznak iró-zatos küzdelme a székelv lélekben e gyökeréig jó és nemes legény halálával mintegy nyugvópontra jut, ami a meg-alkotás hibájának látszik, mert a hős elfogadása kezdettől fogva, bár kissé kérdősen, messzisi. A harsogó és szíves szólások feloldása valami sivatagi nyu-galomba vagy a koncepció hibája, vagy az író ösztönös művészetének túl harsogása az előre tudatosan kidöndölt megoldás felett. Minden esetre látszik, hogy valami széthúzás van az anyag és a megérzés, az elgondoló és az író között és ez a széthúzás helyenként üresen hangzó oldalakat, valóság-mentességeket és fáradságokat eredmé-nyez. Így az összhenvomás nem egy-séges és mégis, mire letesszük a köny-vét, hatalmas élményekkel lettünk gaz-dagabbak és vérbeli írók ismertünk meg, akinek a hatása akor nem szaba-dulhatunk többé.

A könyvet egy vidéki kiadó (Helikon Cluj.) adta ki.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Elojáró sorok egy könyvkritikához

Az alábbi könyvismertetést az itt kö-vetkező levél kíséretében kaptuk:

Kedves Szerkesztő ur!

Igen jól tudom, hogy Önök az er-délyi magyarság belső kulturális és politikai kérdéseiben bizonyos tap-intatos tartózkodás álláspontjára helyezkednek. Most mégis felkere-sem Önöket ezzel az itt következő kritikával és engedje meg, hogy is-meressem az álláspontomat: nem lehet az, hogy szabad írónak ma már Erdélyben egy szavuk se lehes-sen, ha mondanivalójuk van. Beho-csátatást kérek Öntől a vendégíró alapján. Ezekben pedig, monda-nom sem kell, hogy magamért ma-gam vállalom a felelősséget s ezzel vagyok készséges hive

— Nagy az én bajom, uram. Én va-gyok az erdélyi olvasó.

Engedd meg nekem, Tamási Aronka, akit a könyved nélkül is és azzal együtt is nagyon szeretlek, de aki sem erdélyi író nem vagyok, sem erdélyi olvasó nem akarék lenni: engedd meg nekem, hogy félre vonjalak egy kicsit és szelid szóval mondjam, amit tudok: — Korpa közé keveredél, Aronka. Megfogott, nem, egy kevéssé megpör-költ téged is a tüzes jelszó »erdélyi irodalmat csinálunk!« Ami hibája van a könyvednek, innen ered ami erénye van, te magad adtad belé.

— Az irodalmat, te tudod a legjob-ban, nem csinálják. Magától terem az, mint a fa vagy a felhő vagy az élet, elő valóság az irodalom, de önmagában teljes valóság, semmi másnak n em tükröképe, hanem, ha lélek van benne, mint a tiedben is, élénk tükrözeti a jövőt, amelyet az idő érlel a földi sor-sa szerint változó emberi kedélyben.

— A te szüzi és vad istenhied (nem törődöm most se azzal, hogy milyen tőteles valláshoz hasonlít), amely az egész könyvednek a belső lényve, meg-megfőrik, megfakul, elfoltosodik egy-egy helyen, sőtét tuskókra is vetődik a fényve, meg a vicsorgó csak azért-is bi-jáborosra pirosodó félfutt orcátára. Egész oldalokon nem te beszélsz holott máshol mindenütt bőven és erővel onik he-lőled a hittel és vérrel buzgó szó. Ilyen-kor megismerem a Rontást és kiáltani szeretnék: üssétek! Üssétek azt az iro-dalmászt aki először merete mondani, hogy csak erdélyit az erdélyieknek!

— Aronka, te megírtad a nagy vi-zet is már és igen jól tudod, hogy te-mérdek országok vannak Udvarehely-széken túl is. Ami ide visszahozott s ami tollat adott a kezébe, az a néped-hez való csudálatosan fehér szereteted volt. Ez így jó van, mert csak a lelke-sen szereti tud emberből lehet szebb embay, jobb ember, egyszerű író is. Én azonban Csoria Bódié: (vagy mondjuk igazabban: az ő sorsából) nem ismerem fel a székelvt, felisere-m azonban belőled. Élkem sokáig csiki székelvek között és ismerem a te vad, tehetséges, szertelen, mókás, dolgos, vallásos, istentelen és fellen-ző népedet. Kemény matéria, meg kell adni. De nem a könyved alakjaiba tet-ted bele őket, hanem ott él ez a lélek az alakok mögött, abban, aki töled felíg-függetlenül írja őket: Tamásiban, az írásban, akit száraz pillanataiban ma-gad is álmétkodva nézel. Nézheted is, mert kiváló író. Értsél meg azért: szé-kelv könyv lett volna a könyved ak-

— Féllek, hogy ezzel elhiáztottam a barátságodat, de sohase bántam meg, ha igazságnak vettem, amit igazán érez-tem. S mert ennél többet az ember nem is tehet, bezárom hozzád szóló leveleimet, nem olyan meghat ó, tudom, mint a Ferkőé, amelynek olvastán a könyvem kicsordult. Dehát Tamási Aron csak egy van — majd azt írtam, hogy «Erdélyben».

— Kettőnk egymással való beszédét én a magam részéről befejeztem, de mert a könyvedre az olvasó kíváncsi, meg kell magam tisztelnem azzal, hogy

A könyvet egy vidéki kiadó (Helikon Cluj.) adta ki.

Pap József.

Az „Uj Kelet“, mint a kritika sza-bad fóruma, természetesen helyt ad az irodalompolitikai tendenciákkal szaturált könyvismertetésnek, amékkül azon-ban hogy a szerző szempontjaival azo-nosítaná magát.

Tamási Aron új regénye

Megesendül a vasárnapi misére hívó harangszó. Helikonfalva kisközség de-rék, egyszerű, munkás lakossága ün-nepelő ruhában igyekszik a templom felé. A hat napi fáradságos mem-írásból kéréskező atyafiak ájtatos lélekkel, megpihentetett szívvel és kézzel se-regének össze, hogy dicsérjék az urat. Tamási Aron urat, aki, ime, gyönyörű könyvet írt helyettünk. Zug az orgona, imát repítő szárnyait kibontja a kis egyházközség felett. Az őszhajú főpap, Kishán Miklós főtisztelendő, emelke-dett lélekkel szolgáltatja a misét. S a hitek zengő szóval felelteknek, a szent szöveg szerint

«Dominus vobiscum.» — mondja a pap

«Erdélyi írók vagyunk», — zengik karban a hitek.

Csak egyetlenegy rongyos, elhanya-golt, üldözött és kimban forgó szemű koldus húzódik meg a sarokban, de ügyet se vet rá senki. Csak mikor már kifelé vonulnak mind, akkor veti oda neki Nvirő Jóska hegyesen:

— Hát maga kiféle miféle, öreg?

Az elvadult argastyán csüggedő szem-eit követi rája é stőrött hangon vála-szol:

Megkezdik a járványkórház és a Rudolf-uti hid építését

Az elbocsátott városi tisztviselők ügye még mindig nem nyert végleges elintézészt

Cluj-Kolozsvár, aug. 18. Az Uj Kelet tud.) A városi tanács állandó választ-mánya ma délelőtt több igen fontos kérdéssel foglalkozott. Ismeretes, hogy a tanács még a múlt évben tervbevette a járványkórház felépítését s a költség-tesbe két millió lejt irányoztak elő a vá-rosnak feltétlenül szükséges épület fel-építésére. A költségvetést, — mint ahogy arról olvasóinknak beszámoltunk, — a minisztérium nem hagyta teljes egé-szében jóvá és több pont módosítására utasította a városi tanácsot. Így többek között a járványkórházra előirányzott összegből a minisztérium csak egy fél-milliót hagyott jóvá. A városi tanács azonnal értesítette erről a vállalkozót, aki azonban ilyen feltételek mellett nem volt hajlandó a munkálatokat megkez-de-ni, annál is inkább, mivel már az előké-szítő munkálatok és az anyag beszerzése egy félmilliónál többet emésztettek fel.

Az állandó választmány mai ülésén, a járványkórház felépítésének sürgössé-gére való tekintettel, elhatározta, hogy biztosítani fogja a vállalkozót arról, miszerint a félmillió fölül szükséges költségeket megfelelő időben azonnal folyósítani fogja. A járványkórház épí-tési munkálatait így tehát hétlőn meg-kezdik és december elsején minden va-lószínűség szerint meg fog lehetni nyit-ni ezt a fontos intézményt.

A mai ülés napirendjének másik pont-ját a Rudolf-uti hid építési költségeire folyósítandó összegek ügye képezte. Az Uj Kelet már megírta, hogy a hid építé-sére hirdetett árlejtést a bukaresi Ere-mia cég nyerte el és 6 millió 400 ezer lejért kötelezte magát felépíteni a hidat. A munkálatok megkezdése azonban itt is nehézségekbe ütközött a módosított

költségvetés miatt, tekintve, hogy a mi-nisztérium csak 2 millió 200 ezer lejt en-gedélyezett a folyó évi költségvetésben hid építési költségeire. A mai ülésen az állandó választmány elhatározta, hogy a 2 millió 200 ezer lejt félmillió póthi-tellel fogják kiegészíteni, azonkívül 700 ezer lejt folyósít a szamospart rende-zésére.

Az ülés bezárása előtt került megvítá-sz alá az elbocsátott városi tisztviselők ügye. Ez a súlyos problémát ugyemís nem lehetett még véglegesen elintézni. Az állandó választmány egyes tagjai azt javasolták, hogy az elbocsátott tisztvise-lőket helyezték el a város új üzeméinél. A tanácsosok többsége azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a minis-teri rendeletnek elvi jelentősége van, amennyiben ez precedensül szolgálhat arra, hogy a város a jövőben végrehajt-sa a minisztérium rendeleteit, még ab-ban az esetben is, hogyha meg van győ-ződve arról, hogy ezek a rendeletek tör-vénytelenek. A választmány azon tagjai, akik erre az álláspontra helyezkedtek, azt javasolták, hogy a tanács ne döntsön véglegesen ebben a kérdésben, hanem csak azután, ha a jogászokból összehi-vott szakértői bizottság már döntött afelett, hogy törvényes-e, vagy sem a minisztérium rendelete. Addig is a fi-ze-tésnélkül álló tisztviselőknek két hóna-pos végkielégítésre szánt összegből egy el-leget folyósítanak.

Az állandó választmány tagjainak többsége azt a javaslatot fogadta el, s csupán a jogászokból álló szakértői bizott-ság döntése után fogja véglegesen el-intézni ezt a kérdést.

Select és Grand mozgóké
Közkiwánatra ma utoljára
Koenigsmark
Pierre Benoit regénye nyomán. Fő-szerepben Petrovici Svetislav, Huguette Dulos és Jaques Catelein
Hétlőn
LYA PUTTY
Legújabb film: a
Kurtizán halála

Urania mozgó
Ma utoljára
Goesta Eckmann és Karina Bell
A halál táncosa
megható drámában. Monopol Filmc
Hétlőn
Orkán fia
Dráma a halászek életéből. — Főszerepben
Milton Sills

Hallo! Figyeljen elsőrangú gyártmányokra! Hallo!
Szerezze be helyegyzőt az új helyegyzőgyűjtőben „BALKIRS“ Oradea, Telek-utca 4. sz. alatt Centrala Bistrifa központ. II Utazók magas jutalekkel felejtetnek

A vá

(Cluj-Kolozsvár Kelet tudósítója) óta uralkodó á az utóbbi időbe tört ki s a vizm-gedetlenség nap-arányokat ölt.

Ismeretes, ho-művek igazgató sokat is a vizf-kifizetésére köte-rendelkeztek; te-esetben, ha a v-Amenyiben a a vizóra által a vizóra volt a n

A vizórakat előtt szereltette a háztulajdonos ellenére. A viz-releketet Saru-delte meg Néme-investált erre e-lezte a háztulaj-relt vizórakért

A k

Nyárdélul

Cluj-Kolozsvár tud.) Délután öt-szürke, kövér es-vös szől elkerge-sétálókat, csak k-fel s alá a főterri-nyegle kisvárosi-sebben mondják-szor — bókjaika-két ur — ez m-látszik, komolya-va elmélyedve, ten hallgatóni, ja, miről disku-san szürke szimt-szerint szabott

— Ki van zár-megogyezenek... kormányzója ki-gyal a mostani-néhány hét és n

A kormá

Aki ezeket a két teszi: Vaid-mánia volt min-parasztpárt egyi-délben érkezett-részt vett a párt-nácskozásain s a politikai hely-ről számol be C-nemzeti paraszti-lozsvári vezetőj-kötelesség megz-beszéletést, his-nyára tud olya-nemcsak Ghiule-Uj Kelet olvasói-mentum azonban-is hagzik, nem-tenni Vaida Sá-

— Nincs sen-úság, hogy a Várjon csak egy-lyes magyar kif-hatnám, hogy nyos akadémiá-elő ez a szó.) U-nyolvujiatással fo-kormány döglic-hétra amugyis

Büntügyi utra terelik a kolozsvári vízpanamát

A városi tanács bünvádi feljelentést tesz Savu, volt vízvezetési igazgató ellen

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vízműveknél évek óta uralkodó állapotok tarthatatlansága az utóbbi időben általános felzudulásban tört ki s a vízművek vezetője elleni elégedetlenség napról-napra mind nagyobb arányokat ölt.

Ismeretes, hogy az utóbbi időben a vízművek igazgatósága még a háztulajdonosoktól is a vízfogyasztás pauszálékjának kifizetésére kötelezte, akik vízőrák felett rendelkeztek; természetesen csak abban az esetben, ha a vízőra kevesebbet mutatott. Amennyiben a pauszálé kisebb volt, mint a vízőra által feltüntetett összeg, úgy a vízőra volt a mértékadó.

A vízőrákat egyébként pár évvel ezelőtt szereltette fel a vízmű igazgatósága a háztulajdonosok általános tiltakozása ellenére. A vízőrákhoz szükséges felszereléseket Savu vízvezetési igazgató rendelte meg Németországból s 8 millió lej t investált erre a célra. Ugyanezért kötelezte a háztulajdonosokat, hogy a felszerelt vízőrákért 3000 lej s azonkívül évi

1200 lej használati díjat fizessenek ki.

Megbízható forrásból nyert információink szerint Savu igazgató németországi bevásárlásait senki sem ellenőrizte és senki nem tudja, hogy tényleg mennyibe kerültek azok a vízőrák, amelyekért Savu 8 millió lejt számított fel a városnak.

Ugyálszik azonban, a vízőrák felszerelése csak Savunak jelentett üzletet, mert kitünt, hogy a köbméterenként 3 lej 50 banis vízdíjak mellett a város jóval kevesebbet inkasszált, mintha a fogyasztók továbbra is a pauszálét fizették volna.

Savu közben elkerült a városi vízművek éléről, elhagyta Kolozsvárt s jelenleg ismeretlen helyen tartózkodik. Az új vízvezetési igazgató mitem törőve azzal, hogy a háztulajdonosok 3000 lejekeket fizettek ki a vízőrákért, pauszálékban számolta el a vízfogyasztást. Azok a háztulajdonosok, akiknél a készülék fel volt szerelve, természetesen igyekeztek takarékoskodni, hogy a vízőra minél kisebb fogyasztást tüntessen fel. A végén azonban

rájöttek, hogy hiába takarékoskodtak, mert ugysem a vízőra szerint számol el velük a város.

A város polgársága nem nyugodott bele az igazságtalan eljárásba és többen követelték a városi tanácsosoktól és a polgármestertől ennek a lehetetlen helyzetnek a megváltoztatását.

Az utóbbi időben több oldalról nyíltan panamával is megvádolták a vízművek vezetőjét. Kiderült, hogy Savu volt vízvezetési igazgató, németországi üzletétől eltérve mintegy 2 millió lejjel nem tudott elszámolni. Ezenkívül kitünt, hogy egy 3 millió 600 ezer lej összegről szóló tanácsi határozatot jogtalanul megváltoztatott. A volt vízvezetési igazgató ellen felmerült vádakra való tekintettel ma délelőtt a városi tanács utasította dr. Pop városi főügyészt, hogy folytassa le a vizsgálatot a vízdíjakkal kapcsolatban felmerült kérdésben és haladéktalanul tegye meg a bünvádi feljelentést Savu ellen.

HARISNYA

Kötött áru különlegességek. Kabát, mellény, angol pulover legjobban és legolcsóbban csak

Blatt-

nál, — Cluj, Főter 13.

Irányárak:

Női melírt harisnya — — lei 35
Női mouslin harisnya — — lei 67
Női céna fátyol harisnya — lei 97
Női selyem harisnya — — lei 87
Vidéki rendeléseket utánvet mellett portómentesen szállítok.

alatt megint megjelenik a fölényes s ironikus mosoly s a következő szárazmussal tett választ adja:

A zsidók aranykorszaka

— A zsidóságnak ugylátszik most jön el az aranykorszaka Romániában. Es csak örülni tud az ember, ha látja, hogy Duca belügyminiszter egyszerre milyen igaz és őszinte barátja lett a zsidóknak. Olvasta azt a táviratot, amelyet az amerikai zsidók egyesületének küldött? Csak úgy csöpög a szimpátiától és szeretettől. Es azt mondja, hogy a zsidóknak soha nem ment jobban soruk, mint manapság... Csak örülhet az ember ha azt olvassa az Alliance Israelite hivatalos lapjában, hogy a romániai zsidóknak csak a liberális kormány alatt mehet jól soruk! Mi ebből a tanulság a nemzeti parasztpárt számára? Hogy ne alkalmoszerűen szervezzünk szigurancaügynökök és agentprovokátorok segítségével zsidóveréseket — mint ahogy például Nagyváradon történt, — hanem konzolidálnuk kell az «üsd a zsidót» eszméjét, Hiszen logikus, ha a mostani kormány alatt a zsidóknak jól megy soruk — és az Alliance Israelite csak tudja! — akkor a nemzeti parasztpártnak igyekeznie kell, hogy a kormányzása alatt még jobban kiérdemelje az Alliance dicséretét.

— Az Alliance Israelite nem képviseli a világ zsidóságát — próbálok kozbavenni, de ez argumentum nem látszik meggyőzni Vaida Sándort. Közben lakása elé ért s ezzel bucsuzik:

— Ha nem írja meg jól, amit mondtam, vége a barátságunk!

Kiváncsi vagyok, vajjon fogadja-e legközelebb Vaida Sándor a köszönetemet?

Kasztner Rezső

Brilliánsait

legjobban

H. Fenyő

óra- és ékszer-üzletében szerzi be Cluj, Piata Unirii 23.

Dus raktár a legmodernebb óra, ékszer és díszgyakban, valamint ezüst és berndorfi alpacka ezüst evőeszköz nagy választék.

Szolid kiszolgálásért a cég régi jó hírneve teljes garanciát nyújt.

HEBE

a legjobb gyógy- és borviz már 10 évig rendelkezésel is engrosárkban házhoz tesz szállítva. Megrendelők hely a főlerakat és vezérképviseletnél:

FISCHER

Calcea Reg. Ford. 28-a. Városi épület

Vajda Sándor:

„A kormány döglícsél, döglícsél“

Nyárdélutáni beszélgetés a volt miniszterelnökkel a panamahullámról, H. G. Wellsről és Titulescu pocakjáról

Cluj-Kolozsvár, aug. 18. Az Uj Kelet tud.) Délután öt óra. Az alácsüngő ólom-szürke, kövér esőfelhők a korai szél elkergette a korzóról az obliát sétálókat, csak két ur sétál rendületlenül fel s alá a főternek azon az oldalán, ahol nyegle kisvárosi korzótagok legszívesebben mondják el, — ki tudja hányadszor — bókjaikat a korzó szépeinek. A két ur — ez már az első pillantásra is látszik, komolyabb fajsúlyú diskurzusba van elmélyedve. Nem is kell indiszkréten hallgatózni, hogy az ember megtudja, miről diskurál ez a két tudományosan szürke színű s nem a legújabb divat szerint szabott zakóba öltözött ur.

— Ki van zárva, hogy Németországgal megegyezzenek... A német Nemzeti Bank kormányzása kijelentette, hogy nem tárgyal a mostani kormánnyal... Még csak néhány hét és minden ki fog derülni.

A kormány „döglícsél“

Aki ezeket a kategórikus kijelentéseket teszi: Vaida-Voevod Sándor dr. Románia volt miniszterelnöke és a nemzeti parasztpárt egyik prominens vezére. Ma délen érkezett haza Bukarestből, ahol részt vett a párt vezéreinek legutóbbi tanácskozásain s most minden biztonnal a politikai helyzet legújabb eseményeiről számol be Ghiulea professornak, a nemzeti parasztpárt egyik illusztris kolozsvári vezetőjének. Szent újságírói kötelesség megzavarni ezt a harmónikus beszélgetést, hiszen Vaida Sándor bizonyára tud olyan dolgokról, amelyek nemcsak Ghiulea professort, hanem az Uj Kelet olvasóit is érdeklik. Ez az argumentum azonban bármily meggyőzően is hangzik, nem látszik különösebb hatást tenni Vaida Sándorra.

— Nincs semmi újság... Az csak nem újság, hogy a kormány mulóftól... Várjon csak egy kicsit, Nem is ez a helyes magyar kifejezés. Inkább úgy mondhatnám, hogy „döglícsél“. A tudományos akadémia szótárában aligha fordul elő ez a szó.) Ugylátszik, Vaida titokban nyelvjárással foglalkozik... Mondom, a kormány döglícsél és nem sok van már hátra amugyis kinos életéből. Az ember

szinte részvétlenül asszisztál a liberális rezsimnek ilyen diestelen kimulása mellett. De én tulajdonképpen azért jöttem Kolozsvárra, hogy megszabaduljak végre egy kacsit a politikától. Kit érdekel ma a politika? Jöjjön inkább, kísérjen el ebbe a könyvkereskedésbe, hadd lássuk, mi újság a nemzetközi könyvpiacra.

Vajda Sándor és Weisz

Épen egyik főtéri nagy könyvkereskedés előtt állunk meg. Vaida Sándor elbucszik Ghiulea professortól s kilenc éves kisfiát kezén vezetve belép a könyvesboltba. A segéd már ismeri, gyakori vendég lehet itt — s mély hajbókolással köszönti az excellenciás urat.

— Szereti a könyveket, miniszterelnök ur?

— Mániaikusa vagyok a könyveknek. Vanak az embernek ilyen mániái, amelyektől sehogysem tud szabadulni.

— Kit olvas a legszívesebben?

— H. G. Wellsista vagyok. Végteletlenül szeretem ezt a világos fejű, komoly, okos angol író. Különösen a William Clissoldot olvastam nagy élvezettel.

— Vallja is miniszterelnök ur William Clissold világlátófogását?

— Igen, Többé-kevésbé. A jövő világalállamáról alkotott teóriáját is elfogadom. Csak egy pontban nem értek vele egyet. Ő ugyanis azt mondja, hogy az emberiség kezd már kilábalni kamaszkorából... Nos, ez tévedés. Hol van ma még a kamaszkortól az emberiség? Ott tartunk még valahol, ahol ez a gyermek! Kilencéves kis fiára mutat, aki csillogó szemekkel hallgatja édesapját.

Titulescu pocakja

Közben egész könyvhalmazt tesznek Vaida Sándor elé s a volt miniszterelnök a bibliofil ember szeretetével és érdeklődésével lapozza végig a könyvujdonsgokat. Casson-nak „Lebensfreude“ című könyvét választja ki elsőnek, aztán néhány természetstudományi művet.

— Hát nem érdekesebb ez a világ, mint a politika? — kérdi mosolygva.

Halló!

Teléfono...

Internacionalizmus és anacionalizmus

Az emberi lélek tragédiája lappang azóta: de többnyire komikusan, vagy tragikomikusan hat, hogy semmit sem tudunk tanulni és semmit sem tudunk felejtetni. Nagy koponyák és főleg nagy szívek, kik véresen belebotlottak emberek és népek nyomorúságába, kiálmodták az internacionalizmus gyönyörű, gyógyító gondolatát. Hogy a sok keserves választal közül, amely elválasztja az embert az embertől, legalább az egyik: a nemzeti hovatartozás kérdése megismerve emelkedjen életküzdelem hétköznapi keservei fölé. Ennek a szép gondolatnak is az volt a sorsa, mint majdnem minden szép gondolaté: a nagy tömeg sohasem tudta megérteni és kicsiny érdekes csoportok támadtak körüle, a világgá indult gondolat papjai, akik, — papok, — tudatosan nem akarták megérteni és mire interpretáló szájukon megjelent az ige, valami olyan torzszülött formában jelentkezett, hogy a gondolat kiálmodói rémülten tagadták volna meg a saját papjaikat, ha még éltek volna.

Ma már történelmi tények közé tartozik, hogy az internacionalizmus gondolatát, különösen a zsidóság körében hódított erősen. Kár volna tagadni, hogy a szocializmusnak s a vele kapcsolatos internacionalizmusnak, a zsidó munkások és intellektuek közül kerültek ki az első uttorói, tömegei és vezeterei. Erthető okoknál fogva. Ha volt valaha az emberiség történetében nép, amelynek fia évezredekben keresztül fantasztikus szenvedéseinek voltak kivéve, népi, vagy nemzeti hovatartozásuk miatt, akkor a zsidóság volt az. Barberek tömegei minden elképzelhető elnyomatásnak, megéheztetésnek, üldözéseknek és megkorbácsolásoknak voltak kitéve. Csak azért, mert egy bizonyos nemzet származékjai voltak, csak azért, mert zsidók voltak. Egy Mendelssohnnak, a vásárra hajított szarvasmarhákért járó személyi vámtól kellett fizetnie, amikor az egyik talpalatnyi német fejedelemségből a másik tenyérnyi hercegségbe akart áttámaszgni: csak azért, mert zsidó nemzetiségű volt.

Erthető, hogy ennek a népek intellektueljei, akik kétszeresen érezték a nemzeti származásuk átkát, úgy kaptak az internacionalizmus gondolatán, mint a fűtől a feléje hajított költelen. Ime egy gondolat, amely az ő nagy átkuk megszüntetését hirdeti: internacionalizmus, — nincs többé nemzeti és nemzeti választás és ahol van, ott le kell rombolni, meg kell szüntetni. És a nemzeti gondolat lekérdelhetetlenebb ellenségei közülök kerültek ki. A meghajszoltak keserves elszántásával vették magukat mindarra, ami nemzeti kiélés és megváltatkozás, mert a maunk nyavalyájának gyógyulását várták ettől a romboló munkától. És papjai lettek az internacionalizmus igazjének.

De mivé lett ez az ige az ő papi szájukon! Az internacionalizmus konstruktív, emberszerető gondolatából az anacionalizmus romboló igéje lett. És a főmegek sokáig nem vették észre ezt a szemfényvesztést. Mert valóban is, a nemzeti gondolatához, a nemzeti gondolatnak polgári kiéléséhez annyi szenny és vér tapadt, hogy a főmegeknek nem volt kedvük disztingválni. Nem volt kedvük arra az egyszerű dologra gondolni, hogy az internacionalizmus nem tagadja a nemzeti gondolatot, sőt talán éppen ellenkezőleg alátámasztja. Az internacionalizmus csak ott lehetséges, ahol nemzettek vannak. Mert ez a szó és gondolat: Internacionalizmus, magyarul „nemzetköziség”, nem jelent mást, mint azt a törekvést, hogy az egyes nemzetek békés, mezerítő szeretetben éljenek egymás mellett és a nemzeti különbségeik épen úgy ne lehessenek okai az ellenségeskedéseknek, mint ahogyan nem lehet oka a gyűlölködésnek az, hogy az egyik embertársamnak a haja vörös, vagy a lába görbe. Internacionalizmus

nem egyéb, mint a nacionalizmusok között való egymást megértés és megbecsülés. És ezzel mintegy hallgatóságos előmerése annak a természeti törvénynek, amely az emberiséget épen úgy nemzeti csoportokra osztotta külön képességekkel, erényekkel és bűnökkel, mint ahogyan elrendelte, hogy a fenyőfa tobozt, a buzakalász kenyérmagot teremjen. De az anacionalizmus: tagadása a nemzeti gondolatnak és egyuttal tagadása az internacionalizmusnak is.

És az internacionalizmus zsidó papjai ezt tették. Internacionalizmus igéje alatt az anacionalizmust hirdették. Tagadták és világfelfogásukban meg akarták szün-

tetni a nemzet gondolatát és természeti tényét. Ebben a munkájukban elvakultan romboltak — és meg kell bocsátani nekik: nagyon is sokat szenvedtek a maguk nemzeti hovatartozásuk miatt. Ez a magyarázata, hogy ennek a meghamisított anacionalista internacionalizmusnak legelszántabb, legkeserűbb rohamcsapatái és vezeterei a zsidók közül kerültek ki.

Mindez abból az alkalomból jutott eszembe, hogy a II. Internacionálé most tartja üléseit Brüsszelben s tanácskozásain nem kisebb egyéniség mint Vandervelde javaslatot nyújtott be az iránt, hogy a II. Internacionálé minden fölé feltehető esz-

közzel segítse a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépítésére irányuló törekvéseket. A javaslat az Internacionálé legnevesebb vezetőinek egyhangu helyeslésével talákozott. Csak néhányan opponáltak a legnagyobb elkeseredéssel és a világ esz-dalkozással állapíthatta meg: azok, akik opponáltak, kizárólagosan zsidók voltak. A zsidó Friedrich Adler és Otto Bauer és még néhányan. De mind zsidók, Vandervelde konstruktív internacionalizmusával szemben állott Adler és Bauer romboló anacionalizmusa. Csökevény, a háboru előtti idők meghamisított internacionalizmusából.

9. 1.

Mongolország moszkvai befolyás alatt álló része el akar szakadni Kinától

London, augusztus 18. A „Morgenpost” értesülése szerint Mongolországnak szovjetbefolyás alatt álló keleti része hadat üzent a szomszédos Barga államnak, Barga uralkodója Gui-Fu herege visszatartotta azt az ultimátumot, melyben a szovjet arra szólította fel, hogy országa

csatlakozzék Mongóliához. Újabb jelentés szerint a nacionalista Kína és Szovjet-Mongolország között a harc óráról-órára élesedik. A kommunista mongolok valószínűleg a szovjet agitációjának hatása alatt feltétlenül el akarnak szakadni Kinától. Egy ötezer

főből álló kommunista mongol csapat szovjet tisztek vezése alatt betört Barga államba és harácsolással, valamint különböző erőszakos eszközök alkalmazásával akarják a lakoságot a szeparatista mozgalomhoz való csatlakozásra bírni.

114 vádlott és 500 tanu vonul fel az egységesített kommunista perek főtárgyalásán

Szeptember 10-ére tüztök ki a tárgyalást, de a vételem annak elhalasztását kéri. 15 dosszié tartalmazza a hatalmas monstre-pör anyagát

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Annakidején részletesen foglalkozt az Uj Kelet a nagyvárad kommunista szervezkedés leleplezése után bekövetkezett kommunista letartóztatásokról, amelyeknek következtében néhány hét leforgása alatt hatvan kommunista került a kolozsvári hadbíróóság fogházába. A foglyok szabadlábra helyezése érdekében sorozatos intervúciók indultak meg, amelyeknek következtében több mint negyven munkást szabadlábra helyeztek és a legutóbbi hetekben már csak tizen-nyolc munkás volt a hadbíróóság fogházának foglya. Ennek ellenére a vádlottak száma egyre szaporodott. A szervezkedés leleplezése után ugyanis még néhány letartóztatás történt országszerte, amelyek következtében

Ma az összes kommunista vádlottak megérkeztek Kolozsvárra és perük ügyében jelentkeztek a hadbíróóságnak. Itt a kommunistáknak tudtul adták, hogy a tárgyalást szeptember 10-én tartják meg és azon a régi pörök vádlottjaival együtt összesen 114 vádlott jog szerepelni

gyalásra felkészült. A hadbíróóságon már minden előkészület megtett a per tárgyalására és annak fontosságára való tekintettel egy külön bírósági tanácsot fognak kirendelni a tárgyalásra.

a letartóztatottak száma nyolcvanra ugrott fel.

A nagyvárad szervezkedés aktáin kívül még néhány régi dosszié fekszik a kolozsvári hadbíróóságon. Ezek még évekket ezelőtt kommunista bűncselekmények aktáit tartalmazzák, de a perek különböző okok miatt állandó halasztást szenvedtek és még egyik sem került tárgyalásra. Az ügyesség a napokban a régi perekre vonatkozólag úgy döntött, hogy

Romániában még nem volt ilyen nagyarányú politikai per és a hadbíróóságon érthető érdeklődéssel készítik elő a monstre pör főtárgyalását, mely előreláthatólag több hétig is el fog húzódni.

A vádlottak között az Egységes Szakszervezetek valamennyi helyi csoport vezetője, titkára és a vezetői tagok jórésze helyet foglalnak. Temesvártól Bukarestig minden városból van egy-két vádlottja a kommunista pereknek, akik természetesen szintén óriási előkészületeket tesznek, hogy a tárgyaláson minél jelentéktelenebbé minősítsék a kommunista szervezkedésben való szerepük.

Több mint 500 tanu vonultatnak fel a per vádlottai

akik valamennyien aktív résztvevői az Egységes Szakszervezet politikai mozgalmának. A per érdekességére jellemző, hogy a vádlót tizenöt hatalmas dosszié tesz ki, amelyeknek áttanulmányozása is heteket vesz igénybe.

Épen ezért a vádlottak utasították a védő ügyvédek, hogy igyekezzenek a politikai per dátumát lehetőleg távolabbi időpontra kitolni, hogy úgy a védelem, mint a vádlottak kellőképen tudjanak a tár-

Egészséges idegek

visszaszerzésének helyes útja. Beteg, kimerült idegek elkieserítik az életet, sok fájdalmat okoznak, szűrés, fejfájás, szédülés, állandó fáradtság, éjszakai ébrenlét, emésztési zavarokat, álmosság, a munkakörü csökkentését és más kellemetlen jeleket.

Minden kimerült és fáradalmat megszüntet a vitamindos Kola Lecithin tápszer által, amely már eddig is az emberiség jótevőjének bizonyult. Ez a tápszer csodálatos módon segít a szervezet funkcióit, megerősíti a határcsont és az agyvelő működését, izmosítja a tagokat, erőt és új életkedvet önt az emberbe. A hamisítatlan Kola Lecithin gyakran csodákat tesz, a tápanyagot a vérképződés legfontosabb helyére viszi, tisztítja, újradisztítja, megújítja, frissen tartja a vért.

Győződjön meg saját személyesen arról, hogy nem ígértem üres ígéretet, mert a közeli két hétben, mindenkinek, aki levelezőlapon hozza meg a kérdését, teljesen ingyen és frankó nélkül küldök egy kis skatulya Kola Lecithint és egy hosszú tapasztalat felett rendelkező orvosnak könyvét, egy orvost, aki maga is küzdött az említett betegségekkel. Irja meg tüzetesen címét és haladéktalanul ingyen küldöm a megígért gyógyszert.

Ernst Pasternack, Berlin, S. O., Michaelkirchplatz 13., Abt. 359.

Hozományáról mi gondoskodunk,
ha férjhez adja leányát, kössön
hozománybiztosítást!!
Új rendszerű, nincs aránylagos fizetés, nincs csoport
DANUBIA
román általános biztosító részvénytársaság Timisoara, I. Bul.
Ferdinand No. 5. Kérjen ingyen ismertetőt!

Matild-viz az erdélyi Giesshübler

Vasárnap.
az elle
PÁRIS, a
kik a Ke
külügyi áll
Párisba in
kezik. Ebb
hogy a Ke
irítéstnek
Zár
Cluj-Kolo
tud.) A Ne
folyó per m
zetit. Az eln
széki tárgy
felperes Bu
rele 7 mill
vénység ki
azzal kapos
hogy zárlat
Newyork sz
janival. m
később tárg
Három
tartott
Érsekujvá
pig óriási i
egy fiatal n
ártatlanul s
egy város
L. államva
óta szoros
lönövel, ak
Érsekujváro
sérétében eg
hogy sem v
haza né n
nést a rend
ország köz
felé irányu
látták. H.
szombat es
ta, hogy a
sétáltak a
tudja mi tö
alapítás
előrelátó
vezetésé
képvisel
dás sze
Írásbeli
Má
az öst
A köhögé
gyokeresé
Közpo
Ernst Pasternack, Berlin, S. O., Michaelkirchplatz 13., Abt. 359.

Közgazdaság

Erős konjunktura előtt áll a romániai vaspiac

A holtszezon váratlanul félbeszakadásával fellendült az üzleti élet

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 18. Az Új Kelet tudósítójától.) A szokásos nyári pangás közepén váratlanul megélenkült az üzlet a belföldi vaspiac. Különösen építőanyagban mutatkozik erős kereslet, melyből főleg a regát vesz fel nagyobb tételeket. de Erdélyben is határozott fejlődés érezhető ezen a téren az építkezések intenzívebb megindulása folytán. Hasonlóképpen jelentősebb érdeklődés van az őszi cikkeken is, úgy mint kályhákban, tüzhelyekben, fűtőcsövekben és lemezekben, de ezekben a cikkeken feltétlenül nagyobb forgalomra számítanak a főszezonban.

Az élénkebb kereslet következtében az árak szilárd tendenciát mutatnak, ami jórésben azonban a külföldi nagy vas-hosszoknak is tulajdonítható. A vaskartell ugyanis a termelés szigorú kontingentálásával elérte, hogy a piacon nincsenek fölösleges árukészletek sőt, a nyugati államokban megindult nagyobb beruházások bizonyos mértékben áruhiányt idéztek elő viszont a kartell nem engedi az egyes ál-

lamok termelési kvótájának túllépését. (Ez a magyarázata annak, hogy bár a nyersvas ára ebben az évben nem mutat lényegesebb változást, sem a szénárak, sem a munkabérek nem emelkedtek, mégis a félgártmányok, illetve a gyártási célokra szolgáló vas ára egy angol fonttal emelkedett, ami kilonként 80 banis drágulásnak felel meg. Ez szinte példátlan a vasipar történetében, mert máskor, ha a vas ára kilonként csak 15-20 banival emelkedett, nagy esemény volt a világpiac.

A bessemervas árának emelkedése természetesen maga után vonta a készgártmányok árának emelkedését is. Ez a folyamat egyelőre csak a külföldi piacon érezhető, amennyiben a romániai piac most kívül esik a nemzetközi vaskartell befolyásán, viszont a belföldi gazdasági krízis miatt a kereslet még távolról sem akkora, hogy az árak emelésére sor kerülhetne. Annyi azonban bizonyos, hogy a belföldi vaspiac is egy jobb konjunktura várható.

Újabb nagy fizetési képtelenség a regái textilpiacon. Bukarestből jelentik: A regái textilpiacon megindult fizetési képtelenségi lavina ugyszólván naponta szedi az újabb és újabb áldozatokat Legutóbb Braun Jakob bukaresti trikotásgyáros kért hathónapi moratóriumot, az általános gazdasági krízisre és különösen a pénzühiányra való hivatkozással. A cég aktívái 99 milliót tesznek ki 31 millió 561 ezer lej passzívával szemben. A hitelezők hozzájárulásával az ilfovi törvényszék megadta a moratóriumot.

Készül az új iparfejlesztési törvény. Bukarestből jelentik: Régi sérelme az ország fejlődő iparának, hogy a jelenleg érvényben levő iparpártolási törvény ma már nem felel meg a modern követelményeknek, különösen a hatalmas külföldi dumping elleni védelem szem-

pontjából. Ezt nagynehezen az illetékes kormánykörök is belátták és az iparügyi minisztériumban már készül az új törvény, amely jobban meg fog felelni a belföldi ipar érdekeinek. Az új törvény különböző kedvezményeket ruzsosit majd (vámkedvezmények, olcsó fuvardíj, enyhébb adóterhek) mindazoknak a vállalatoknak, amelyek iparára szolgálnak a lakosságnak, viszont a szórakoztató és luxuscikkek előállításával foglalkozó gyárak elvesztik eddigi kedvezményeiket is. Az iparfejlesztési kedvezmények egyik legfontosabb feltétele az lesz, hogy az illető vállalatnál dolgozó alkalmazottak bizonyos százaléka román legyen. Hír szerint a kormány még a karácsonyi vakáció előtt meg akarja szavaztatni az új iparfejlesztési törvényt.

Figyelmeztetés

Vannak utánzatok, melyek a kovárdarálóval Valódi Franck-hoz külsőleg a megtevesztésig hasonlítanak, minőségük azonban meg sem közelíti a Valódi Franck-ot. Ilyen utánzatok ellen úgy védekezhetünk, ha kizárólag Valódi Franck a kovárdarálóval, HEINRICH FRANCK SÖHNE SÁB-BUKURESTI-BRASOV.

— Gratuláció. Nővérünk Hirsch Helenke Máramaroszigeten f. hó 21-én Berkovits Arnold urral tartandó esküvőjéhez «Mazeltovot» mondanak Mar-deciát, Eizick és Moise.

• Wier erbitten hiermit unseren Vertreter Herrn Aron Lichtenstein in seiner Mission zu verhelfen und mit allen Möglichkeiten zu unterstützen. Die Leitung der Geverbe Jeschiva Iciod.

Iskolai beiratások felsőbb rendeltére szeptember elseje előtt megkezdődnek. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy gyermeküknek harisny és kötöttáru szükségletüket már most szerezzék be Sipos-nál Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 8. számú tüzletében, mert a későbbi jelentkezők esetleg lemaradhatnak ezen iskola évben a Sipos cég által nyújtott sok előnnyel.

Minden józslésű házaszony Dr. Noseda szappant, ön Lyukaszappant használ!

A Friedler féle GAMMA hajszerr

a hajhullás, kopaszodás, korpászás tökéletes gyógyszere.

A hajhullás legtöbb esetben a fejbőr korpásodására vezethető vissza, mely viszont abban léli magyarázatát, hogy a felhám elszarusodása hiányos. A felhám, mely ilyenkor finom pikkelyszerű alakban leválik, eldugaszolja a haj tüszőjébe nyíló faggyumirigy kivezető csövét, mely rövidesen a haj elsorvadására illetve kihullására vezet.

A GAMMA hajszerr hatása abban rejlik, hogy különleges összetételénél fogva lehetővé teszi a hajfaggyu feloldását és elősegíti a felhám elszarusodását. Orvosilag kipróbálva és ajánlva. A GAMMA kapható minden gyógyszer-tárban és drogueriában. 1/2 literes üveg ára 240 lei. 1/4 literes üveg ára 160 lei. Használati utasítás mellékelve.

Ha nem kapná, küldje be az összeget posta-utalványon a vezérképpel se.

VEZÉRKÉPVEISELET:

ROZSNYAY GYÓGYSZERTÁR, ARAD, Piafa Avram Iancu.

A CLUJ

TACAMUL

ezüstárugárban

minden darab evőeszköz és disztárgy ezen készült

gyárjellel van ellátva.

800-as finomság!

Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Viszonteladókknak: „TACAMUL” Ezüstárugár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A

Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacamul”

— A modern vegyészeti ipar bámulatos alkotása a maga nemében teljesen egyedülálló és tökéletesnek mondható patkány- és egérirtó szer a RATOPAX. Egy üveggel óriási eredmény érhető el, egy polgári házat teljesen meglehet általa szabadítani ezen veszedelmes és kártékony rágcsálóktól. Számátalan beigazolt esetben 80-100 döglött patkányt is találtak az irtás után, emellett azonban emberekre és hasznos háziállatokra nézve ártalmatlan és végtelen egyszerű kezelési. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban 115 lejes árban. Kérjen levelező-lapon prospektust a Chemorom Institut Chimictól Satu-Mare, mely cég kizárólag azon községekbe, ahol még nem volna kapható, 115 lejért bérmentve küldi a Ratopaxot.

— Orvosi hír. Dr. Farikas Imre, a wieni Ortner-klinikán specializált belgyógyász rendelését Renner-palotában, Wesselényi-u. és Komis-u. sarok megkezdte. Belgyógyászati laboratórium, belgyógyászati Röntgen-diagnosztika. Rendel 3-tól 5-ig.

— Székrekedésnél, emésztési zavaroknál, gyomorégésnél, vértódlásoknál, fejfájásnál, álmatlanságnál, általános rosszullétnél ivjunk neggel éngyomorra 1 pohár természetes «Ferenc József» keserűvizet. A belorvosi klinikán szerzett tapasztalatok szerint a Ferenc József víz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságait egyesíti magában. Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben.

תלמד תורה עם דרין אר"י אוקראין

תקנה סאת עפיתן

Partoljuk a hitű zsidó ipart!

Butort

-ta minden vásárló, mint a népszerűen elbírta -sul minden fiatal pár mint az állásnébihli administralik minden kereskedő, mint az elromlott aeroplán mo-

aki butorszükségletét nem az iclodi iparos Jeschiva

aszialos műhelyében szerzi be. Mert amellet, hogy szép, masszív, izléses, divatos és

olesó butort

vásárolt, egy a maga nemében páratlan zsidó intézményt támogat minden áldozat nélkül.

Cim: Atelierul de Tâmplarie „Thora im derech eret iclod, jud. Someş

Vasárnap, 19
Szinház
A Magyar
Vasárnap d.
(Operette-
helyárakka
Vasárnap 9-ko
Nagyon o
rozatszám
Hefőn: Vagya
hózat ujdó
Mozi-helyá
Sorozatszám
Kedd: Májusi
ság, előszó
zójének, k
latosabb
Szerda: Májusi
donság, 2
Csütörtök: Májusi
ujdonság,
Péntek: Bánk
50, 40, 30
Lili és S.
sével. Sz.
Szombat: Tar
let sorsol
Uj vigjáté
énekek.
nyermény
Földszint
Második
az egész
gyen jegy
don válas
jegy ninc
münd so
Sz. 411.)
Vasárnap 6-ko
Mozihelyá
Vasárnap 9 o
(Operette-
413)
Hefő: Osztrio
Csak 40.
50, 40, 30
Sz. 414.)
Div
az Úszl és
érkeztek és
Kirá
könyvkereske
A sz
Ma Aranyhált
árakkal. Ma
Szinházban. 6
rül színre est
János vitézt a
az esti előadás
20 és 10 lej)
meg.
Májusi mu
szerzőjének F
tosabb, legka
operetteje a M
este először
muzsika csup
ragyogás. A t
tosak, a zené
első hallás ut
A Májusi mu
szinház, hogy
tízte ki a szí
Bánk bán
magyar drám
mulhatatlan n
jövő hét müs
paradás előad
Bánk bán: G
Tiboreot Szen
mény László.
Peturt Tóth
fogja játszani
már a most
előadásban fe
ban még oles
20 és 10 lej)
denkinek hoz
gyar klasszik
élvését.
Kabareelőc
jövő szombat
szufolásig fo
nőztere. Tel
ötletekben g

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

»Pedig nem érdemi meg a napot. Szonettjének, a »Position«-nak versei nemcsak szemnyesek, hanem unalmasak és rossz stílusúak is.« Bár szavai és a tekintete megváltást mutattak, a pápa mégis eltávozott eddigi kísérőitől és sebesen, szinte menekülve lépett a hatalmas léptű férfi mellé.

»Szenzséged jól tudja, hogy nem érek a nyelvtanhoz. Azt a beszédet szeretem, amit a nép az uccákon beszél és megvetem a tudakosságot, melyet régi, félig eltéptett iratokból kell összekaparni és amelyek ismerete nélkül manapság az ember már egy »jó reggelt« sem mer mondani, sem megkérdezni, hogy »Mibe kerül egy font árticsóka?«

»Dicsőszel a tudatlansággal. Ezt én sohasem helyeseltem. Ebből származnak aztán a fajtalan és közönséges versek, amelyek ellenségeket szereznek neked az előkelő lelekek között.«

»Amelyeknek azonban — szakította félbe feszitelenül Aretino — nagyrészt volt a többi pápaielöltek kigumyolásában és Nagyszenzséged megválasztásában.«

A pápa nevetett. »Ez igaz, — Aretino il veritiero vagy és maradsz, ha isteninek nem is lehet nevezni.«

»Ha szenzséged igazmondónak nevez engem, nem azt jelenti-e ez, hogy igazolja ennek a ruhának a továbbviselését, amelyet fogtalanul viseltem eddig és ma is csak a kegyelmezés miatti örömben vettem fel?«

»Hogy lovagrá üsselek.« A pápa nem vette rosszá a szemérmetlen koldulást, csak elgondolkozott. »Leó sógorom körülvette magát egy lovagrával, melyet bolondokból és eszeldőkből nevezett ki! Róma lovagjai! Akik elhárítják a veszélyt és eltávolítják az ellenséget! De az a két vers, amit tegnap küldtél nekem, talán sokkal többet érdemelne, mint egyszerű megbocsátás. Kefemetlenül tehetséges vagy, Aretino. Nem mondanád meg, hogyan találhatja ki ugyanaz a fej ezeket a magasztos, szent strófákat, aki azelőtt hitvány és buta szonetteket...«

»És ebben a két versben nagyszerű, fenséges képek vannak, amelyekben ritkán gyönyörködött a szemem. Örömlő, Legszenzesebb Atvám, akit mély tisztelettel szólított fel bennem, hogy mint Krisztus követője a földön, békítse ki a harcoló királyokat és országokat, hogy a török birodalom ellen vezesse őket...«

Ah, persze, hiszen ezek a versek is a török háborúról szóltak! Ez eszébe juttatta Kelemennek Reubenit és a biborost, akik a Laokoon-csoportnál visszamaradtak. Nem volt kedve tovább beszélgetni velük. Egy intéssel elbocsátotta őket. Annál inkább kedvére volt Aretino felvidító beszéde, mely szemtelenségből és mérhetetlen hízlelésből állott. Ha az ember csak fél füllel figyelt is oda, elkaphatott egy-egy vidám megjegyzést. Különben is nem annyira a fecsegés tartalma, mint annak élénksége és kianadhatatlansága volt üdítő hatása, ami mutatta, hogy ezen férfiban csodálatos életerő lakozik. Valami ráragadt az emberre a bőségéből és biztonságából, ami szinte nélkülözhetetlen volt a tarlozkodó, szinte tulságoasn ízzen Kelemennek és kitűnő ellenszere volt annak a szomorúságnak, amibe politikai ügyei szokták rántani. Milven csodálatos kéfélességgel lehetett ugyanazt a dolgot megvárni: A törökök elleni hadjáratot, a monarchiák egyesülését, egy komov és félelmetes, szinte kilátástalan ügy, ha a zsidó követ beszélt róla, — könnyen folyó, iátékos és mindenképen dicséretreméltó verseket, ha Aretino gyurta át az anyagot.

A pápa lassan vonogatta alkait. Nem

arra tanítottak-e a filozófusok: hogy mindenben kételkedjünk? Bölcsen, rezignáltan nevetett. A nevetés elszállt a fák közé, a tréfacsináló feje fölött, amit az rögtön félre is értett, mert a tetszés jelének vette merész megjegyzéséért és tovább sarkallta őt arra, hogy új huncutságokat eszellen ki.

8.

Róma sötét levegőköpenybe burkolódzott. Néhány városrésztben, így Treviben, Cavalloban, Piscinában, az Esquilin környékén, a Porta del Popolo negyedében fektette fejét a dögvész. Egész uccalánokat külföldre el. Senkinek sem szabad ezeket megközelíteni, csak az öröknek és a sírásóknak, s azok is maszkot viselnek az arcukon, szurokfáklyát a kezükben.

Szorongó félelem. A császári hadsereg győzött Észak-Olaszországban s ez felkavarja a colonnaiak lázongó vérért A Borgiák és az erős Gyula pápa által legyőzött római bárók újból győzelmi ünnepeket ünnepelnek, a bosszu édes ízét élvezik. »Spagna! Spagna! Imperio! Colonna!« hangzik az ordítás éjjelenként az uccákon. És a Mediciek címeréhez hűséges »pallésik« aggódva csukják be ablakaikat.

A pápa aggódik. Órák hosszat hallgatja nemes Marsault híreit Franciaország újabb baborus készülődéseiről és Ferenc király roppant hadseregéről, amelyet Avignonban gyűjt össze. Gyakori vendége a fogadtatásnak a szesszai herceg, a császár követe, egy elegánsan öltözött ripók, aki egyre nyitabban fenyegetőzik. A pápa legszívesebben egyikőüket sem bocsátaná maga elé, sem a böbeszédű fecsegőt, sem a ripókot. De a kardinális kollegium, melyben sok császárpárti francia-barát ur ül, kényszeríti őt, hogy akarata ellenére, naoról-napra többet és komolyabban tárgyaljon mindkét féllel. Mintha ilyen tárgyalásokkal valaha is elérték volna valamit! Kelemen tisztaban van azzal, hogy minden attól függ, hogy a kellő pillanatban csatlakozzék a győzőhöz, de a legkevésbé sem járulhat hozzá, hogy akár az egyiket, akár másikat győzelemhez segítse. Elszomorítja őt tehetetlenségének tudata és az, hogy a felelősség mégis reá nehezedik. Oh, sem kora, sem az utókor nem lesz kímélettel iránta, ha elhagyja a szerencséje és ebben a nagy versenytájkában rossz óra fogad! És máris végig rohan Brandano, a vészmadár az uccákon, csak egy kis borkötő van rajta, vörös haja lobog, egyik kezében kereszt, a másikban egy koponya. »Róma, láss a vezekléshez, mert különben arra a sorsra jutsz, amire Sodoma és Gomorra!« Midőn a pápa a Péter-téren összegyűlt népek kizsoltta apostoli áldását, Brandano félmegtelenül kuszott fel Pál szobrára, üvöltő majomhangon »bastard«-ot ordított a pápa felé és azt kiáltotta: »a te hüened miatt fogják lerombolni Rómát.« — Hát bünső ő? Hiszen előrelátóbb és jobb, mint összes elődei. De a háboru szerencsétlenségét nem tudja rólok elhárítani. És nem tudja megakadályozni az eretnecség terjedését Németországban, sem a törökök előretartását Magyarországon. A kétségbeesés ideje érkezett el, mely kétségbeeséji az emberi akaratot. A dögvész naponta szedi a maga 200 áldozatát. Mindenki remeg, hogy holnap a pestis szörnyű jeleivel, kék tálvogokkal ébred a hóna alatt. Nem esoda, ha megjelentek a testüket korhacsoló, önkínzó szerzetesek. Meztitáb járiák be a várost, felkeresik a bucsuhelyek templomait, megsuhogtatják háromáru ostrotraikat saját meztelen hátukon. Maguk előtt viszik a szenzséget egy feldáztított ravatalon, mely négy vászonigbe öltözött szerzetes vállain nyugszik. Ez a

Fordította: dr. Hamburgué Becski Irén

kép utalás akar lenni arra a jelenetre, amikor Izrael Jerikó falai körül körülvitte a frigyládát. A megfélemlített nép figyelmezteti Istent, hogy gondoljon régi szövetségére. »Miserecordia! Miserecordia!« — zug az ezerhangú kiáltás. De vajon talál-e meghallgatásra? A villám belécsap a Santa Maria Maggiore tempomába. A rómaiak éjszaka óriási lármára ébrednek, egy fegyveres hadsereget lehet látni a levegőben, minden katona fej nélkül, puskáikkal és alabárdjaikkal fonvegatódzva a város felé..

De még sem vesztette el fejét az ijedségtől mindenki és akadnak még olyanok is, akiknek megmaradt a kedve a vidám élet iránt. Ezek Benvenuto Cellinivel kirándulnak a Campagnába, tanulmányozzák a középkori romokat és az omladékok közt fészkelő vadgalambokra lövöldöznek. Egy vidám társaság alakul festőkből, szobrászokból és aranyművészekből, amelynek az a Giulio Romano a vezetője jobban és rosszban, aki az Aretino művét, a »Position«-t elszúrta. Vasárnaponként mindegyik magával hozza a »varjulát« (így nevezik barátjüket) és ugyancsak vidám mulatságokat rendeznek. A »Római akadémiában« igen képzett szellemek, költők és tudósok találkoznak, akik majd a colucci villában, majd Egidio bíborosnál, legszívesebben azonban künm találkoznak a Traján fóruma melletti szép nagy szabad kertben, amelyet az udvar kevés németjeinek egyike, a derék Luxemburgi Goritz ur, a humanisták nemes pártfogója és mecénása ültetett. Itt egyszerű vacsora mellett roppant szellemes beszélgetéseket lehetett hallani. Szonetteket aggatnak a fákra, melyek az öreg, annak városiasságát és »édes haragját« éneklék meg. Goritz gyűlöl mindent, ami nem szép. Szívesen lát mindent, ami nemes versmértékben, a régi mintájára készült, legyen az akár Sannacaro eposza »A szent szűz születéséről«, akár a Vergilius tanító költeményeinek versformáját buzzón utánzó Fracastoro leírása az új, rejtélyes betegségről, a »Syphilis sive de morbo gallico«-tól. Ez és még sok más költemény látja meg Goritz kertjében először a nyilvánosság napvilágát. Itt maguk között vannak, szabad útja van a dicséretnek és kritikának, szerény lakomázás mellett a legélénkebb jókedv uralkodik. A nagy bankároknál természetesen jóval pazarlóbb vendégeskedések folynak. A Chigi, Spanocchi, Altoviti családok pazarló lakomái vetélkednek a bíboros lakomáival, akik közül csak egyedül Medici Hyppolit háromszáz művészt és íródeákot tart házában. Egyesek éneklék meg a dicsőséget, mások ttáncokat, dekorációkat és színpadi jeleneteket rendeznek fogadóestélyei számára.

És másnap reggel egy felriasztó, rossz hírről érkezik Lombardiából. A távolban harci zaj.

És este újra lakoma van a szép Tullianál, aki egy meretrix honesta, egy előkelő kurtizán és a pápa bizalmasának, Filippo Strocchinak a kedvese. Itt is szonetteket és epigrammákat olvasnak fel, vagy régebbi műveket szavalnak, mint pl. Antonio degli Beccadelli »Hermaphroditájá«-t, mely arról szól, hogy a hetérák hasznosabbak a világban, mint a legiámborabb anácák. A közönség ped ig tapsol és ujjong hozzá. Hirtelen csend lesz. Mert megszólal reszkető hangja, melyet valaki hangolni kezd. A híres Jacopo San Secondo fog játszani, Róma legnagyobb muzsikusa, aki oly szép, hogy Raffael a Camera della Segnatura-ban levő »A Parnassus« című képén Apollónnak festette meg őt, holott zsidó. A vendéglátó háziasszony szépen iskolázott

hangjával egy dalba kezd. Lorenzo Magnifico, Florenc ura költötte egyszer énekesjátékához, a »Bacchus és Ariadne«-hez:

Oh, mily szép az ifjuság,
S napról-napra elveszítjük,
Minél mélyebbre merítjük
Vidámságunk mámorát!

S nem messze tőlük a zsidó hitközség. Itt nem ingadoznak félelem és kísértés, ital és mámorítón csenő lakomák között. Itt mindenütt, a Platea Judeorum körül a Quattro Capi hidjánál, a Tarsteverénél, mindenütt, ahol csak zsidók laknak, egyetlen esemény van, Reubeni.

Mióta a pápa kihallgatásosn fogadta őt, nem volt olyan zsidó lélek, aki ne tartozott volna hozzá jobban vagy rosszban, reményben vagy kétségben között. És hiveinek száma már jóval felülmúlta azokét, akik kételkedtek benne. Minden lépését óriási várakozással kísérték. Egy zsidó, akit a világ hatalmasai nem alamizsnakérő módjára fogadnak, hanem úgy bánnak vele, mint velük egyformával — aki független uralkodó módjára lép előbük! A nagy Heródes ideje óta nem volt erre példa! Hát nem gyökerestől fogl-e ez a kiüldözött, üzött, mindenütt büntetlenül megkínzott zsidó népi sorsát megváltoztatni? Egész Olaszországban a szétszórtatás minden országában szárlószájlra járt a hír: Isten nem fordítja el többé tőlünk az arcát, királyok fial vagyunk és a királyság visszatérőben van hozzánk.

Mindenki jól tudta, hogy a Vatikán bazilikájában van két ércoszlop, mely Salamon templomából származott és ezeken minden szombat este könnycseppek jelentek meg, mintha az oszlopok sírtak volna a száműzetés miatt i szegyetükben. A bazilikát félig lebontották, hogy az új Péter-templomot építsék fel belőle, de az a rész, ahol az ércoszlopok állottak, még sér tetlen volt. Néhány zsidó elment szombtat este felé, hogy utánanézzzen a dolognak. És imel! Az oszlopok nem sírtak többé.

Isten megkönyörült Jeruzsálemre és közel van a vég!

Hamarosan híre futott, hogy Titusz diadalívének boltozatából egy panaszló hang szóval meg éjeltente, mely hírről adja Róma pusztulását: Róma elpusztította a templomot, most a templom fogja Rómát elpusztítani. Eddig babonásan ügyeltek rá a zsidók, hogy ne menienek el ez alatt a diadalkapu alatt, melyet az ő legvőzetűek örömeire emeltek. Megalázásukra minden napi felvonulás alkalmából megparancsolták nekik, hogy épen ezt a Titusz diadalívet diszitsék fel szönyegekkel. Most azonban minden este lehetett látni zsidókat, többnyire fiatal embereket, a Fórum romjai között a kapu közelében, sőt a kapu pillérein kuksolni. Minél egy fekete báránvhorda a kövek csilljait között. Egész éjszakákat várakoztak, hogy meghallják a próféta hangot. Minden szélfuvallatban, mely a romokat megérintette, titokzatos, távoli hárfák hangját hallották. És végül megjelent maga a hang: Ébredj, Ébredj!

(Folyt. köv.)

**Amateurok,
fény-
képészek!**
Fényképezési cikkeket a legolcsóbban
BERNAT
papírházánál, Piața Unirii 29. sz. alatt
szerezhetik be.